

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Козак Ю.Г.
« ____ » _____ 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності міжнародна економіка
за темою:

«Транспортно – експедиторське обслуговування зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Світло Шахтаря»»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 4а
Спеціальності 6.030503 Міжнародна економіка
Александрова Маргарита Вікторівна _____

Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри МЕВ
Уханова Інна Олегівна _____

ОДЕСА – 2018

АНОТАЦІЯ

Александрова Маргарита Вікторівна, «Транспортно–експедиторське обслуговування зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Світло Шахтаря» випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є процес транспортно-експедиційного обслуговування міжнародних вантажопереміщень.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти транспортно-експедиторської діяльності, узагальнено чинники, що на неї впливають, досліджено сучасні методичні підходи визначення показників транспортно-експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Світло Шахтаря», проаналізовано чинники та показники транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів підприємством.

Запропоновано основні шляхи вдосконалення транспортно-експедиторського обслуговування ПАТ «Світло Шахтаря» при здійсненні міжнародних вантажопереміщень.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність підприємства, транспортно-експедиторське обслуговування, міжнародні переміщення вантажів, послуги міжнародного транспорту, експедиторські послуги.

ANNOTATION

Aleksandrova Marharyta , «Transport-forwarding service of the foreign trade activity of the enterprise PJSC «Light of the Miner»» graduation work for obtaining an educational bachelor's degree in specialty 6.030503 "International Economics", Odessa National Economic University. - Odessa, 2018.

Graduation work consists of three sections. The object of research - is the process of forwarding services for international cargo transportation.

Theoretical aspects of transport-forwarding activity are considered in the work, generalized factors that have influence on it, modern methodical approaches of definition of indicators of transport-forwarding service of foreign economic activity of the enterprise are investigated.

The analysis of foreign economic activity of PJSC "Light of the Miner" was carried out, factors and indicators of transport-forwarding services of international cargo transportation by the enterprise were analyzed.

The main ways of improvement of transport-forwarding services of PJSC "Light of the Miner" during the implementation of international cargo transportation are offered.

Key words: foreign economic activity of the enterprise, transport-forwarding services, international movement of cargoes, international transport services, forwarding services.

	ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОНЯТТЯ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕМІЩЕНЬ.....	7-30
1.1.	Сутність та класифікація послуг транспортно-експедиторського обслуговування.....	7-20
1.2.	Правові та економічні чинники, що впливають на міжнародні послуги з транспортно-експедиторського обслуговування.....	20-26
1.3.	Методика оцінки показників транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного вантажопереміщення.....	27-30
Висновки до розділу 1.....		30
РОЗДІЛ 2.	ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «СВІТЛО ШАХТАРЯ».....	31-53
2.1	Організація зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Світло Шахтаря».....	31-38
2.2	Аналіз показників транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів ПАТ «Світло Шахтаря».....	39-46
2.3	Аналіз чинників, що впливають на показники транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів ПАТ «Світло Шахтаря».....	46-53
Висновки до розділу 2.....		53
РОЗДІЛ 3.	ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПАТ СВІТЛО ШАХТАРЯ».....	55-61
	Організаційні заходи щодо удосконалення транспортно-експедиційної діяльності ПАТ «Світло Шахтаря».....	55-59
	Впровадження програми для оперативної роботи транспортно-експедиційних послуг «Розумна логістика».....	59-60
Висновки до розділу 3.....		61
ВИСНОВКИ.....		62-66
Список літературних джерел.....		67-71

ВСТУП

Одна з найважливіших логістичних функцій, пов'язаних з рухом будь-якого виду продукції в ланцюжку поставок, є транспортне обслуговування бізнесу. Ця логістична функція включає в себе експедицію, накопичення або обробку вантажів, пакування, процес передачі прав власності на вантажі, страхування ризику, інформаційне забезпечення просування товарних потоків, сервісне обслуговування вантажовласників та інші послуги.

Основну частку на ринку логістичних послуг України здійснюють перевезення і експедирування вантажів різними транспортними засобами. На базі транспортного сервісу процес переміщення товару, який бере початок із зони постачальників сировини, включаючи різних посередників, і закінчується зоною споживачів готової продукції, формує цілісну технологічну мережу.

Зараз транспорт багато в чому визначає можливості розвитку національних економік, а умови доставки товару стають основними вимогами на ринку. Тому це ставить на перший план питання про експедирування послуги та вибір оптимального способу доставки у тому числі на міжнародних ринках вантажопереміщення.

З урахуванням того, що транспорт - найважливіший компонент виробництва і інфраструктури України, його стійке та ефективне функціонування є необхідною умовою стабілізації, реструктуризації та підтримки розвитку економіки. Вищевикладене обумовила вибір теми роботи та її *актуальність*.

Метою роботи є дослідження теоретичних питань та вироблення практичних заходів удосконалення транспортно–експедиторського обслуговування зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлені наступні *завдання*:

- дослідження теоретичних основ транспортно-експедиторської діяльності;

- узагальнення чинників, що впливають на транспортно-експедиторську діяльність на міжнародному ринку вантажоперевезень;
- узагальнення методик визначення показників транспортно-експедиторського обслуговування;
- проведення аналізу зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Світло Шахтаря»;
- проведення аналізу чинників та показників транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів ПАТ «Світло Шахтаря»;
- вироблення шляхів вдосконалення транспортно-експедиторського обслуговування ПАТ «Світло Шахтаря» при здійсненні міжнародних вантажопереміщень.

Об'єктом дослідження є процес транспортно-експедиційного обслуговування міжнародних вантажопереміщень.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та прикладні рекомендації з удосконалення транспортно–експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів.

Методологічною основою роботи є теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, присвячені проблемам транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів. У роботі було використано наступні загальнонаукові та спеціальні методи: методи узагальнення та синтезу, статистичного та економічного аналізу, графічні методи. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні випускної роботи використовувалися закони України та інші нормативно-правові документи, монографічна та спеціальна наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація та внутрішня звітність ПАТ «Світло Шахтаря».

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій щодо удосконалення транспортно–експедиторського обслуговування міжнародного переміщення вантажів ПАТ «Світло Шахтаря».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Таким чином в результаті дослідження ми дійшли наступних висновків:

1. Транспортно-експедиторська діяльність в загальному сенсі – підприємницька діяльність із надання транспортно-експедиторських послуг з організації та забезпечення перевезень експортних, імпорتنих, транзитних або інших вантажів. Транспортно-експедиторська послуга – вид транспортної послуги, яка пов’язана з організацією процесу відправлення та отримання вантажу, а також з виконанням інших робіт, які мають відношення до перевезення вантажів згідно з договором транспортної експедиції. Учасниками транспортно-експедиторських послуг є клієнти, перевізники, експедитори, транспортні агенти, порти, залізничні станції, асоціації та спеціалізовані підприємства залізничного, повітряного, моторного, річкового та морського транспорту, митні брокери та інші особи, що надають послуги з транзитних перевезеннях
2. До транспортно-експедиторських послуг належить надання допоміжних та супутніх послуг такого змісту: забезпечення оптимального транспортного обслуговування та організація перевезення вантажів різними видами транспорту; забезпечення оптимізації руху матеріальних потоків від вантажовідправника до вантажоодержувача; оформлення документів та організація роботи відповідно до митних, карантинних та санітарних вимог; оформлення товарно-транспортної документації та її розсилання за належністю; надання замовлення на відправлення вантажів; здійснення розрахунків з портами, транспортними організаціями за перевезення, перевалку, зберігання вантажів; надання інших транспортно-експедиторських послуг.
3. На території України надання транспортно-експедиторських послуг регламентується національними нормами права; вартість послуг оподатковується за ставкою 20 % як надання транспортно-експедиторських

послуг на території України. За межами території України надання транспортно-експедиторських послуг регламентується міжнародними та національними нормами права держав, на території яких здійснюється транспортно-експедиторське обслуговування.

4. Важливим аспектом підтвердження договірних відносин сторін при транспортно-експедиторському обслуговування вантажів є договір транспортного експедирування. Це документ, за яким одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу.

5. Основними проблемними чинниками, які стримують забезпечення зростаючого за обсягами та якістю попиту на транспортні послуги в Україні, визнані: недостатнє оновлення основних фондів усіх видів транспорту і дорожнього господарства, невідповідність їх технічного рівня перспективним вимогам; низький рівень міжгалузевої координації у розвитку транспортної інфраструктури; слабкий ступінь використання геополітичного положення України та можливостей її транспортних комунікацій для міжнародного транзиту вантажів територією України; повільне вдосконалення транспортних технологій та недостатня їх пов'язаність з виробничими, торговельними, складськими і митними технологіями; неприпустимо низький рівень інформатизації транспортного процесу та інформаційної взаємодії транспорту з іншими галузями економіки; недостатня ефективність фінансово-економічних механізмів, що стимулюють надання інвестицій на розвиток транспорту; відставання у реалізації державних і галузевих програм в галузі окремих видів діяльності, видів транспорту, транспортного машинобудування, розбудови державного кордону.

6. Економічна ефективність діяльності транспортно-експедиційних організацій виражається в зменшенні витрат, оптимізації господарсько-економічної діяльності та логістичних зв'язків між підприємствами, яким

найдоцільніше і більш вигідно звільнитися від виконання невласливих їм функцій і перекласти їх на спеціалізовані логістичні структури, які виконують необхідні роботи більш якісно, швидко і дешево, оптимізуючи вантажопотоки і ефективно використовуючи транспортні засоби.

7. Свою діяльність ПАТ «Світло Шахтаря» почав в далекому 1891 році, коли в Харкові на вул. Петінського власником Н.Ф. Фон-Дитмаром була заснована слюсарно-механічна майстерня У 1991 році завод «Світло Шахтаря» відсвяткував 100-річчя своєї діяльності. ПАТ "Світло Шахтаря" здійснює такі транспортно експедиційні послуги як: автомобільні та залізничні перевезення по території і поза територією України; перевезення небезпечних та негабаритних вантажів; відстеження вантажу на всьому шляху проходження (експедитування вантажу); оформлення транспортної документації; складські послуги; інше транспортно-експедиційне обслуговування за дорученням замовника.

8. Виробничі потужності заводу здатні повністю забезпечувати потребу вугледобувних підприємств України. Також завод здійснює поставки на експорт в Росію, Білорусію, Іран, Індію, Естонію, Китай і Казахстан.

9. Протягом 2017 року обсяг реалізації продукції збільшився на 825 тисяч гривень в порівнянні із 2016 роком. Даний приріст зумовлений збільшенням середньогодинної виробітки одним робітником на 0,169 грн, що дало змогу збільшити об'єм реалізації на 557 тисяч гривень. У звітному році в порівнянні з попереднім відбулось збільшення майже всіх елементів операційних витрат на 109 555 тис. грн, зокрема збільшення матеріальних витрат на 117 833 тис. грн., частка в структурі витрат також збільшилась на 5,61 %. За аналізований період на підприємстві відбулось погіршення рентабельності продажу та рівня рентабельності від основної операційної діяльності на -4,95 % та -4,26 % відповідно За аналізований період активи підприємства зменшилися на 4, 174 тис. грн. Це зменшення було обумовлено зменшенням необоротних активів на

10 655 тис. грн. В той же час вартість оборотних активів збільшилась на 25 036 тис. грн.

10. ПАТ «Світло Шахтаря» має в своєму розпорядженні власної транспортної базою, яка включає в себе наступні види автомобільного транспорту: напівпричіп; ізотерм (термос); вантажна газель. У разі відсутності необхідного транспорту для перевезення, ПАТ «Світло Шахтаря» звертається в сторонні транспортні організації. Кожна одиниця автомобільного транспорту має GPS обладнанням, яке дозволяє в будь-який момент відстежити місцезнаходження вантажу і усунути (запобігти) будь-яку непередбачену ситуацію на дорозі.

11. Рентабельність реалізації послуг ПАТ «Світло Шахтаря» в 2017 р збільшилася в порівнянні з 2016 р на 1,81%, а в порівнянні з 2015 - спостерігається зниження на 2,32%. Це говорить про те, що ПАТ «Світло Шахтаря» на кожную вкладену гривню недоотримує більше прибутку від реалізації послуг. Відбувається збільшення реалізації в розрахунку на одного працюючого на підприємстві в 2017 році по відношенню до 2016 р на 87,79 тис. Грн., А в порівнянні з 2015 на 243,41 тис. Грн. Це свідчить про збільшення вироблення працюючого в ПАТ «Світло Шахтаря». У 2017 року в ПАТ «Світло Шахтаря» спостерігається збільшення частки витрат. Так частка витрат в загальному обсязі реалізації послуг в 2017 р збільшилася на 20,8% по відношенню до 2016 і на 17% - по відношенню до 2015 р Частка витрат у повній собівартості збільшується в 2017 р на 19,2% по відношенню до 2016 року, а по відношенню 2015 року на 12,5%. Це свідчить про те, що темп зростання витрат в збуті перевищує темп зростання обсягу реалізації і повної собівартості.

12. Для вирішення проблеми ефективного функціонування транспортно-експедиторської діяльності ПАТ «Світло Шахтаря» запропоновані заходи у вигляді впровадження системи дисконтування для постійних клієнтів

транспортно-експедиційної діяльності з метою підвищення ефективності діяльності транспортно-експедиційної організації ПАТ «Світло Шахтаря».

13. Запропоновано підвищення ефективності вантажно-розвантажувальних робіт за допомогою установки вирівнюючої платформи - доклевелери для прямого доступу навантажувача зі складу в кузов автомобіля. В ході аналізу роботи складського господарства ПАТ «Світло Шахтаря» були виявлені недоліки в організації його роботи. Для вирішення даної проблеми необхідно підвищити продуктивність складу за допомогою установки вирівнюючої платформи.

14. Запропоновано впровадити комплексну систему для обліку та управління транспортно-експедиційної компанією, а саме - програму «Розумна Логістика». Це програма для спрощення і автоматизації роботи в транспортній компанії. Програма дозволяє створювати заявки на перевезення, впорядкувати документи, контролювати роботу менеджерів-логістів, відстежувати рентабельність компанії. Отже за допомогою цієї програми ПАТ «Світло Шахтаря» має змогу стабілізувати фінансову звітність, зменшити витрати та збільшити капітал.

Список літературних джерел

1. Грачев Ю.Н. Транспортировка товаров при экспортно-импортных операциях. /Ю.Н. Грачев – М.: Разум, 2004. – 215 с
2. Іванов Д.В. «Підвищення надійності транспортного обслуговування при здійсненні експедиційної діяльності (на прикладі міжнародних автомобільних перевезень):автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. техн. наук /Д.В. Іванов. – К.: Нац. трансп. ун-т, 2002. – 20 с.
3. Кальченко А.Г. Логістика /А.Г. Кальченко. – К.: КНЕУ,2004. – 284 с.
4. Кір'ян О.І. Загальна характеристика вітчизняного конкурентного ринку транспортних послуг / О.І. Кір'ян - Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва . – 2014. – № 33. – С. 3–13.
5. Крініцький Е. Транспортно-експедиційне обслуговування населення: труднощі переходу до ринку / Е.Крініцький // Автомо-більний транспорт. - М. Вип. 12. - 1996. - С. 2 4.
6. Куніцька О.М. Підвищення ефективності роботи митного терміналу при виконанні міжнародних вантажних автомобільних пе- ревозень / О.М.Куніцька. -К .: НТУ. - 2006. - 19 с.
7. Лебідь І.Г. Обґрунтування системи перевезень з використанням терміналів передачі вантажних модулів /І.Г. Лебідь. - К .: НТУ, 1998. - 16 с.
8. Левін В.Ф. Підвищення ефективності автомобільних міжміських перевезень вантажів на основі використання маршрут-них параметрів /В.Ф.Левін. - М .: МАДІ, 1987. - 17 с.
9. Міротін Л.Б. Інтегрована логістика накопичувально-розподільчих комплексів (склади, транспортні вузли, термінали):підручник для транспортних вузів / Л.Б.. Миротин. - М.: Іспит, 2003- 445 с.
10. Міротін Л.Б. Ефективність логістичного управління: Підручник для вузів / За заг. ред. Л.Б. Миротин. - М .: Іспит, 2004. - 448 с.

11. Неруш Ю.М. Логистика /Ю.М. Неруш. – М.: Юнити-Дана,2003. – 495 с.
12. Раскевіч І.О. Транспортно-експедиційне супроводом логістичних ланцюгів поставок вантажів / І.П. Раскевіч // логісти-ка: проблеми та рішення. - Вип. 3. - 2007. - С. 27- 31.
13. Ревуцкая Т.В. Партнерство перевозчика и экспедитора – миф или реальность?/Т.В. Ревуцкая // Логистика: проблемы и реше-ния. – Вып. 2. – 2007. – С. 48–53.
14. Саюн А.О. Основні напрямки розвитку конкуренції транспортно-експедиційних підприємств на ринку транспортних послуг // Економіка: проблеми теорії та практики /А.О. Саюн.– Дніпропет- ровськ: ДНУ, 2006. – Вип. 212 (в 6 т.). – Том 3. – С. 851– 859.
15. Саюн А.О. Розробка моделі стратегічного вибору транспортно-експедиційного підприємства/А.О. Саюн // Формування ринкових відносин в Україні.– Вип. 5. – 2006. – С. 15– 17.
16. Саюн А.О. Узагальнена модель функціонування транспортно-експедиційного підприємства в полі ринкових відносин сфери транспортних послуг/А.О.Саюн // Формування ринкових відносин в Україні. – Вип. 4. – 2006. – С. 94– 98.
17. Ченцов К.П. Транспортно-експедиційне обслуговування підприємств і організацій / К.П. Ченцов. - К .: Техніка, 1979. - 143 с.
18. Афанасьев Л.Л. Автомобильные перевозки/Л.Л.Афанасьев,С.М. Цукерберг. – М.: Транспорт, 1975. – 240 с.
19. Семенов В.Ф.Екологічний менеджмент /В.Ф.Семенов, О.Л.Михайлик. – К.: Центр навч. літри, 2004. – 516 с
20. Сич Є.Формування транспортно-експедиційних послуг логістичного центру/Є.Сич, О. Кірюхіна // Збірник наукових праць Київського університету економіки і технологій транспорту: серія «Економіка і управління». – К.: КУЕТТ, 2005. – Вип. 7. – С. 19– 27

21. Кіндій М. В., Малиш Я. В. Чинники та їх вплив на формування тарифів на міжнародні автомобільні вантажоперевезення /М.В. Кіндій, Я.В. Малиш // Національний університет “Львівська політехніка”. [Електронний ресурс] /– Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29363/1/024_156_161.pdf
22. Марченкова І. Ефективне прогнозування попиту /І.Марченкова. - Logistics & Management, 2007.- Вип. 5. - С. 14- 20. 117.Міротін Л.Б. Транспортна логістика / За заг. ред. Л.Б.Міротіна. - М .: Іспит, 2003. - 512 с.
23. Нагорній Є.В.Оптимізація параметрів каналів доставки тарноштучних вантажів автомобільним транспортом у міжнародно-му сполученні /Є.В.Нагорній, О.О. Скорік // Вісник ХНАДУ: зб. наук. тр. - Вип. 28. - 2005 -С. 67- 70.
24. Назаренко В.М., Назаренко К.С. Транспортное обеспечение внешнеэкономической деятельности /К.С Назаренко, В.М. Назаренко //– М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. – 512 с.
25. Коломієць Т.М. Експертиза товарів: підручник/ Т.М. Коломієць, Н.В. Притульська, О.Л. Романенко. – К.: КНТЕУ, 2001, – 274 с.
26. Міротін Л.Б. Логістика, технологія, проектування складів, транспортних вузлів і терміналів / Л.Б. Миротин, А.В. Бульба, В.А. Дьомін. - Р.н.Д.:, 2009. - 408 с.
27. Міротін Л.Проектування доставки вантажів: Транспортно-експедиційне забезпечення виробників товарів і їх потребачів на основі принципів логістики /Л.Міротін, К. Мадалена, Ташбаев И. - РИЗИК. - 1996. - Вип. 6 7. - С. 60- 65.
28. Міротін Л.Транспортно-експедиційне обслуговування: складові якості /Л.Міротін, К. Мадалена, И. Ташбаев. - РИЗИК. - 1996.- Вип. 45. - С. 35- 38.
29. Нагорній Є.В. Основи транспортно-експедиційного обслуговування підприємств, організацій та населення: навч.посіб. /Є.В.Нагорній, Г.Л.Рібанов, Н.Ю.Черніш. - Х.: ХНАДУ, 2002. - 106 с.

30. Сханова С.Е. Транспортно-експедиційне обслуговування /С.Е.Сханова,О.В.Попова, А.Е.Горев. - М.: Академія, 2005. - 432 с.
31. Шишков В.І. Експедиційне обслуговування підприємств і організацій автомобільним транспортом В.І. Шишков, С.У. Піньковецький, Ю.В. Калашников. - М.: Транспорт, 1982. - 222с.
32. Козак Ю. Г. Міжнародна торгівля: навч.посібник / Ю. Г. Козак, Логвінова, Н.С., Притула, Н.В., Осипов, В.М., Кочевой, М.М., Логвинова, Н.С.Притула, Н.В. Осипов- 5-те вид., перероб. та доп. - Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
33. Офіційний сайт ПАТ «Світло Шахтаря» [Електронний ресурс] /– Режим доступу: <http://www.shaht.kharkov.ua/files/forShareholder.html>
34. Транспортно-експедиторська діяльність: точка зору юриста. Автотранспортні вантажоперевезення: облікові, юридичні та страхові аспекти. Збірник систематизованого законодавства № 4 (квітень 2017 р.) стор. 13-16.» [Електронний ресурс] /– Режим доступу: <http://yefimov.com.ua/?p=2303>
35. Про транспортно-експедиторську діяльність Верховна Рада України; Закон від 01.07.2004 № 1955-IV [Електронний ресурс] /– Режим доступу:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1955-15>
36. Габа В. В., Кириченко Г. І., Родкевич О. Г. Транспортно-експедиторська діяльність на залізничному транспорті. Навчальний посібник / Габа В. В., Кириченко Г. І., Родкевич О. Г. – К.: ДЕТУТ, 2011. – 153 с. [Електронний ресурс] /– Режим доступу:http://lib.detut.edu.ua/files/uzt/Kafedra_UPP/479.pdf
37. Транспортно-експедиторська діяльність: Навч. посібник / В. М. Запара, С. М. Продашук, А. Л. Кравець та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 214 с. [Електронний ресурс] /– Режим доступу: http://metod.kart.edu.ua/uploads/books/ugkr_41.pdf
38. Ковалев Р.Н., А.В. Яценко Транспортно-экспедиционная деятельность: учеб. пособие. Ч. I. – Екатеринбург: Урал. гос. лесотехн. ун-т, 2016. – 87 с.

[Електронний ресурс] /— Режим доступу:
http://elar.usfeu.ru/bitstream/123456789/5695/1/Kovalev_1_16.pdf

39. Класифікація транспортно-експедиторських послуг. [Електронний ресурс]
/— Режим доступу: <http://studepedia.org/index.php?vol=2&post=43483>

40. Зінь Е.А. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / Е.А. Зінь,
Н.С. Дука; Ред. Зінь Е.А. — К.: Кондор, 2009. — 432 с. [Електронний ресурс] /—
Режим доступу: [http://pidruchniki.com/14550623/
ekonomika/nadannya_transportno-ekspeditorskih_poslug](http://pidruchniki.com/14550623/ekonomika/nadannya_transportno-ekspeditorskih_poslug)

41. Про автомобільний транспорт Верховна Рада України; Закон
від 05.04.2001 № 2344-III [Електронний ресурс] /— Режим
доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>